

KEURUU

Esteellisyysperusteet

Esteellisyysäännöksillä pyritään turvaamaan asioiden käsittelyn puolueettomuutta ja luottamusta päätöksenteon moitteettomuuteen. Mikäli henkilöllä on sellainen suhde viranomaisessa käsiteltävään asiaan tai asianosaisiin, että se vaarantaa hänen puolueettomuutensa, hän on esteellinen eli jäävi.

Jos esteellinen henkilö ottaa osaa asian käsittelyyn, päätös syntyy virheellisessä järjestyksessä. Virheellisessä järjestyksessä syntynyt päätös voidaan kumota, mikäli asiassa haetaan muutosta.

Esteellisyys koskee kaikkia asian käsittelyvaiheita valmistelun alusta täytäntöönpanoon asti.

Keuruun kaupunki

Konsernipalvelujohtaja Päivi Vauhkonen
27.11.2025

Lähde: Kuntaliitto.fi

Muut luottamushenkilöt paitsi valtuutetut

Hallintolain esteellisyyserusteet

- **Osallisuus- eli asianosaisjäävi:** Henkilö on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen asiassa (henkilö, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta asia koskee).
- **Edustusjäävi:** Henkilö on esteellinen, jos hän avustaa, edustaa tai edunvalvoo asianosaista tai sellaista tahoa, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa hyötyä tai vahinkoa.
- **Palvelussuhde- ja toimeksiantojäävi:** Henkilö on esteellinen, jos hän on palvelussuhteessa tai toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai sellaiseen tahoon, jolle asian ratkaisusta voi koitua hyötyä tai vahinkoa.
- **Yhteisö- ja intressijäävi:** Henkilö on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä on jäsenenä tai johtokunnassa tai vastaavassa elimessä tai on palvelussuhteessa yhteisöön, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta odotetaan hyötyä tai haittaa.
- **Yleislausekejäävi:** Tämä on yleinen peruste, joka koskee muita erityisiä syitä, jotka vaarantavat luottamuksen henkilön puolueettomuuteen. Syyn on oltava objektiivisesti havaittavissa oleva ja merkittävä.

Muut luottamushenkilöt paitsi valtuutetut

Hallintolain esteellisyyserusteet

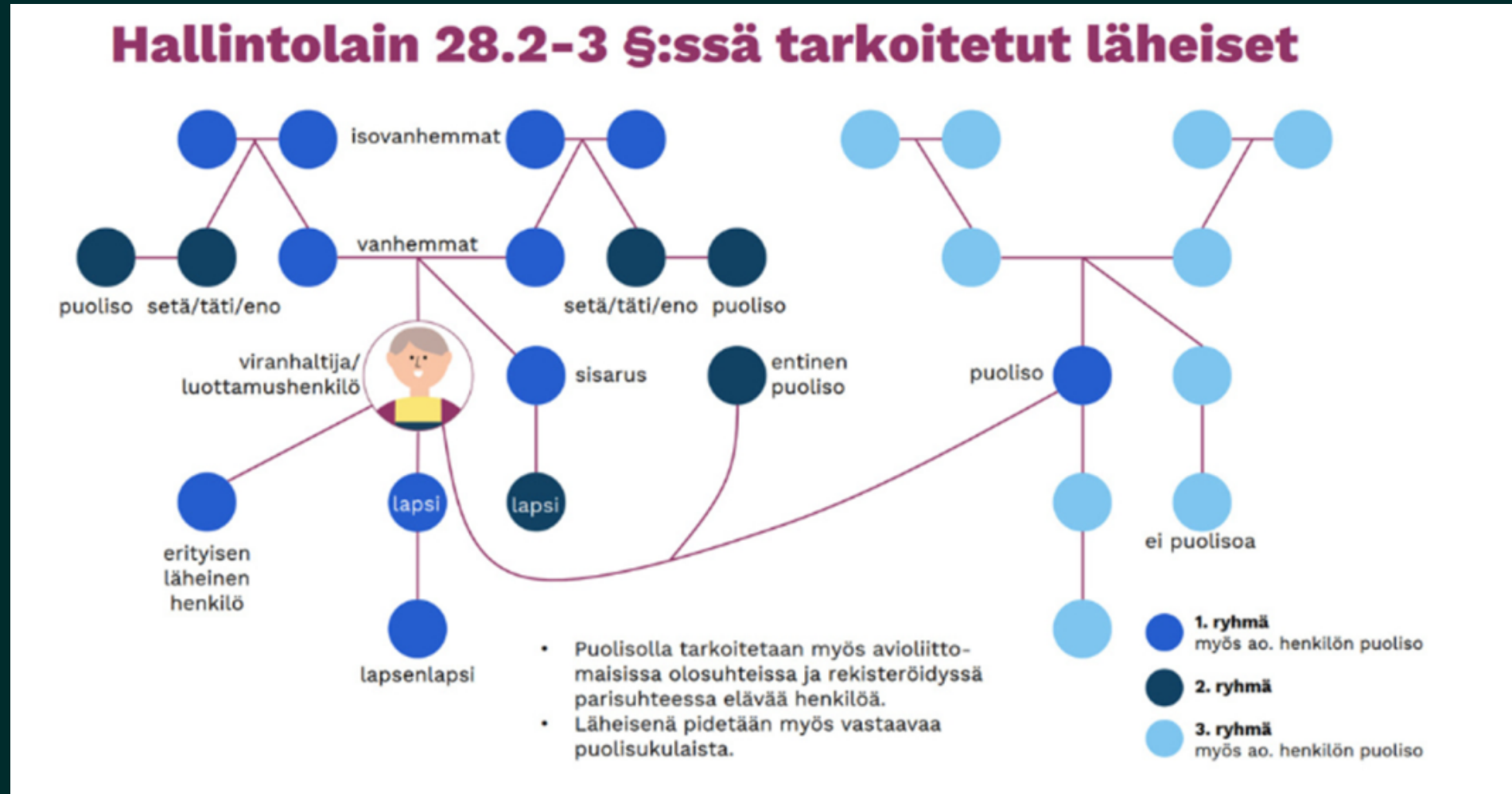
Esteellisyyseruste	Hallintolaki
Osallisuus- eli asianosaisjäävi: Henkilö on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen asiassa (henkilö, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta asia koskee).	28.1 § kohta 1
Edustusjäävi: Henkilö on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä avustaa tai edustaa asianosaista tai sellaista tahoa, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa hyötyä tai vahinkoa.	28.1 § kohta 2
Intressijäävi: Henkilö on esteellinen ns. intressijäävin perusteella, mikäli asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen hallintolain 28.2 §:n 1 kohdassa tarkoitettulle ns. perhepiiriin kuuluvalla <u>läheiselle</u> (hallintolaki 28.1 § kohta 3).	28.2 §:n kohta 1 (28.1 § kohta 3)
Palvelussuhde- ja toimeksiantojäävi: Henkilö on esteellinen, jos hän on palvelussuhteessa tai toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai sellaiseen tahoon, jolle asian ratkaisusta voi koitua hyötyä tai vahinkoa.	28.1 § kohta 4
Yhteisöjäävi: Henkilö on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä on jäsenenä tai johtokunnassa tai vastaavassa elimessä tai on palvelussuhteessa yhteisöön, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta odotetaan hyötyä tai haittaa.	28.1 § kohta 4
Yleislausekejäävi: Tämä on yleinen peruste, joka koskee muita erityisiä syitä, jotka vaarantavat luottamuksen henkilön puolueettomuuteen. Syyn on oltava objektiivisesti havaittavissa oleva ja merkittävä.	28.1 § kohta 7

Esteellisyys ratkaiseminen

Asia	Kuvaus
Esteellisyys säännösten tavoite	Turvata asioiden käsittelyn puolueettomuutta ja luottamusta päätöksenteon moitteettomuuteen
Esteellisyys	Henkilöllä suhde viranomaisessa käsiteltävään asiaan tai asianosaisiin, joka vaarantaa puolueettomuuden
Seuraus esteellisuuden laiminlyönnistä	Päätös syntyy virheellisessä järjestyksessä
Hallintolaki 29.2 §	Virkamies ratkaisee itse esteellisyytensä, toimielin päättää monijäsenen toimielimien jäsenen, esittelijän ja muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä
Kokoustilanne	Henkilö voi itse ilmoittaa esteellisyydestään ja vetäytyä käsittelystä; pöytäkirjaan merkitään poistuminen ja syy
Puheenjohtajan tehtävä	Jos esteellinen ei vetäydy, asia saatettava toimielimien ratkaistavaksi
Esteellisuuden käsittely kokouksessa	Henkilö ei saa osallistua oman esteellisyytensä käsittelyyn, voi olla läsnä päätöksenteossa
Esteellisuuden ilmoittaminen	Kuuluu ensisijaisesti asianomaiselle henkilölle itselleen

Epävarma tapaus	Esteellisen henkilön on parempi olla ottamatta osaa käsittelyyn
Kuntalain painotus	Oma vastuu esteellisyydestä ja puolueettomuudesta
Esteellisuuden perusteet	Ei saa käyttää käsittelystä pidättäytymisen perusteena ilman riittäviä perusteita
Virkavastuu	Luottamushenkilö ja viranhaltija hoitaa tehtäviään virkavastuulla
Vetäytyminen omasta aloitteesta	Päätös ei synny virheellisessä järjestyksessä, vaikka henkilö myöhemmin todetaan esteettömäksi
Muotovirhe	Jos esteellinen osallistuu käsittelyyn tai esteetön jäävänsä päätöksellä
Hallintolaki 29.3 §	Esteellisyyttä koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen oikaisua eikä muutosta valittamalla
Muutoksenhaku	Muutosta voi hakea lopulliseen päätökseen ja vedota esteellisyyteen

Esteellisyyssäännösten tarkoittamat läheiset

Muut luottamushenkilöt paitsi valtuutetut

Osallisuus- eli asianosaisjäävi

Henkilö on esteellinen hallintolain 28.1 §:n 1 kohdan tarkoittaman osallisuus- eli asianosaisjäävin perusteella, mikäli hän tai hänen läheisensä on asianosainen. Asianosaisella tarkoitetaan henkilöä, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta asia koskee (hallintolaki 11 §).

Asianosaisen määritelmä saattaa kuitenkin, riippuen asiasta ja lainsäädännöstä, olla tätä laajempi. Esimerkiksi ympäristönsuojelulain 43 §:ssä mainitaan myös ne, "joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea". Asianosaisena voi olla myös sellainen henkilö, johon päätös kohdistuu, jonka oikeuteen ratkaisu saattaa välittömästi vaikuttaa tai joka on päätöksen välittömässä vaikutuspiirissä.

Asianosainen on esimerkiksi henkilö, jonka hakemusta (esimerkiksi virkahakemus, avustushakemus), lupa-asiaa (esimerkiksi rakennuslupa, sijoituslupa), oikaisuvaatimusta tai muuta asiaa käsitellään. Velvollisuus voi tarkoittaa esimerkiksi terveydensuojelulain mukaisen määräyksen tai kiellon noudattamisvelvollisuutta

Muut luottamushenkilöt paitsi valtuutetut

Edustusjäävi

Henkilö on esteellinen edustusjäävin perusteella, jos hän tai hänen läheisansä avustaa tai edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (hallintolaki 28.1 § kohta 2).

Tämä esteellisyysperuste rajoittuu yleensä siihen asiaan, jossa henkilö tai hänen läheisansä avustaa tai edustaa henkilöitä tai yhteisöä, joka on asianosainen taikka hyödyn saaja tai vahingon kärsijä.

Henkilö, joka yksittäisessä asiassa avustaa tai toimii valtakirjalla toisen henkilön edustajana tai asiamiehenä, on esteellinen käsittelemään tätä edustamansa henkilön asiaa. Myös läheisen toimiminen avustajana tai edustajana aiheuttaa esteellisyyden.

Jos edustaminen on luonteeltaan pysyvää ja henkilöllä on tietynlainen kokonaisvastuu edustettavan asioiden hoidosta, kuten esimerkiksi edunvalvojalla ja uskotulla miehellä, esteellisyys koskee kaikkia edustettavan asioita.

Muut luottamushenkilöt paitsi valtuutetut

Intressijäävi

- Henkilö on esteellinen ns. intressijäävin perusteella, mikäli asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen hallintolain 28.2 §:n 1 kohdassa tarkoitettulle ns. perhepiiriin kuuluvalla läheiselleen (hallintolaki 28.1 § kohta 3).
- "Eriyinen hyöty tai vahinko": Henkilölle voi olla odotettavissa asian ratkaisusta erityistä hyötyä tai vahinkoa, kun päätös vaikuttaa henkilön etuun tai on hänelle haitallinen.
- Edun tai haitan ei välttämättä tarvitse olla luonteeltaan taloudellinen. Esimerkiksi kaavoitusratkaisut voivat aiheuttaa muutakin kuin taloudellista hyötyä tai haittaa. Kun henkilö tai hänen perhepiiriinsä kuuluva läheinen esimerkiksi omistaa huomattavan osan osakkeista sellaisessa osakeyhtiössä, jonka asiaa kunnan viranomaisen käsittelee, henkilölle voi olla hyötyä tai vahinkoa ratkaisusta, vaikka hän itse ei olekaan asianosainen. Pienosakkaat eivät sen sijaan ole yhtiön asiassa esteellisiä.
- Kunnan talousarvio ei yleensä tuota erityistä hyötyä tai vahinkoa tietylle henkilölle, joten kunnanhallituksen ja muiden valtuustoa alempien toimielinten jäsenet voivat useimmissa tapauksissa käsitellä asiaa, vaikka talousarvioon sisältyisi myös heidän omaa tai heidän läheistensä työpaikkaa yleisellä tasolla koskevia asioita.

Muut luottamushenkilöt paitsi valtuutetut Palvelussuhde- ja toimeksiantosuhdejäävi

Henkilö on esteellinen palvelussuhde- ja toimeksiantosuhdejäävin perusteella, jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (hallintolaki 28.1 § kohta 4).

Palvelussuhde eli työ- tai virkasuhde asianosaiseen tai intresenttiin aiheuttaa sen, että henkilö on esteellinen käsittelemään työnantajaansa koskevaa asiaa. Jos työnantajana on valtio, esteellisyyserusteiden soveltaminen kaikkiin valtiota koskeviin asioihin saattaa olla kohtuutonta. Työnantajaksi on yleensä katsottava asianomainen valtion viranomainen.

Toimeksiantosuhde asianosaiseen tai intresenttiin aiheuttaa yleensä esteellisyyden käsitellä asiaa, jota toimeksiantosuhde koskee. Esimerkiksi luottamushenkilö tai viranhaltija, joka on toimeksiannon perusteella laatinut rakennuspiirustukset, ei voi käsitellä kyseistä rakennuslupa-asiaa. Sen sijaan hän voi yleensä käsitellä toimeksiantajansa sellaisia asioita, joihin toimeksianto ei ulotu.

Poikkeuksena palvelussuhde- ja toimeksiantosuhdejäävin soveltamisesta palvelussuhde kuntaan ei tee henkilöä esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosainen (kuntalaki 97.3 §). Jos poikkeussäännöstä ei olisi, esimerkiksi kunnan rakennustarkastaja ja kaikki muutkin kunnan viranhaltijat olisivat esteellisiä käsittelemään kunnan omaa rakennushanketta, johon kunta muiden tavoin tarvitsee rakennusluvan. Kunnan palveluksessa olevan rakennustarkastajan on voitava käsitellä myös kunnan rakennuslupahakemusta ilman, että hän on palvelussuhteensa perusteella esteellinen.

Muut luottamushenkilöt paitsi valtuutetut

Yhteisöjäävi ja yhteisöjäävin poikkeus

- Henkilö on esteellinen hallintolain 28.1 § 5 kohdassa tarkoitetun yhteisöjäävin perusteella, mikäli hän tai hänenhallintolain 28.2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu ns. perhepiiriin kuuluva läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle on odotettavissa asian ratkaisusta erityistä hyötyä tai vahinkoa.
- Säännöksessä tarkoitettuja yhteisöjä ovat muun muassa osakeyhtiö, osuuskunta ja yhdistys. Henkilö, joka on yhteisön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, on esteellinen käsittelemään yhteisön asiaa.
- Yhteisöjääviä sovelletaan myös kuntakonserniin kuuluvan yhteisön ja säätiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniin. Käsiteltäessä tällaisen yhteisön asiaa kunnan hallinnossa yhteisön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsen ovat esteellisiä. Esteellisiä henkilöitä voidaan kuitenkin kuulla kunnan toimielimessä asiantuntijoina. Tällöin heidän kuitenkin tulisi poistua kokouksesta kuulemisen jälkeen, jotta he eivät osallistu päätöksentekoon tai siihen liittyviin keskusteluihin (KHO 1989 A 45).
- Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa.

Muut luottamushenkilöt paitsi valtuutetut

Puolueettomuuden vaarantuminen muusta erityisestä syystä (”yleislausekejäävi”)

- Henkilö on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa vaarantuu muusta erityisestä syystä (hallintolaki 28.1 § kohta 7).
- Tämän esteellisyyserusteiden soveltaminen edellyttää, että on olemassa ulkopuolisen havaittava syy puolueettomuuden vaarantumiseen. Syyn puolueettomuuden vaarantumiseen on oltava suunnilleen samanasteinen kuin erikseen säädetyissä esteellisyyserusteissa.
- Yleislauseketta voidaan soveltaa esimerkiksi tilanteissa, joissa henkilö on asianosaisen vastapuoli tai julkinen vihamies, sekä tilanteissa, joissa henkilön ja asianosaisen välillä vallitsee kiinteä ystävyysuhde tai yhtiökumppanuus. Henkilö voi olla yleislausekkeen perusteella esteellinen käsittelemään lähimmän esimiehensä asiaa, esimerkiksi esimiehelleen annettavaa palkankorotusta tai varoitusta.
- Se, että viranhaltija on jättänyt eriävän mielipiteen toimielimen päätökseen, ei tee häntä esteelliseksi käsittelemään asiaa uudelleen mahdollisen muutoksenhaun johdosta. Jos esimerkiksi lautakunta päättää asiasta viranhaltijan päätösehdotuksesta poikkeavalla tavalla, viranhaltijan ainoa keino vapautua esittelijänvastuustaan on jättää eriävä mielipide. Jos lautakunnan päätöksestä tehdään kuntalain mukainen oikaisuvaatimus tai mikäli siitä valitetaan erityislain nojalla, viranhaltija ei ole esteellinen valmistelemaan asiaa lautakunnan päätettäväksi.
- Ennakkosäntä tai mielipiteen ilmaiseminen käsiteltävästä asiasta ei yleensä tee esteelliseksi. Se, että henkilö on julkisesti tai yleisessä kirjelmässä ottanut kantaa asiaan taikka tehnyt yksityishenkilönä asiaa koskevan muistutuksen, ei automaattisesti merkitse, että hän olisi esteellinen yleislausekkeen perusteella.
- Erityisesti perustuslaissa turvattu jokaiselle kuuluva sananvapaus ja kunnallisen demokratian toimivuus edellyttävät sitä, että kaikilla kuntalaisilla tulee olla oikeus esittää mielipiteensä ilman, että mielenilmaus tekisi heidät aina esteellisiksi. Esimerkiksi muistutuksen tekeminen ei tee henkilöä asianosaiseksi ja sellaisena esteelliseksi osallisuusjävin perusteella – sen sijaan valittaja tai oikaisuvaatimuksen tekijä on asianosainen ja siten esteellinen muutoksenhakuasiensa käsittelyssä.

Valtuutetun esteellisyys valtuustossa

- Valtuutettu on kuntalain 97.1 §:n mukaan esteellinen käsittelemään valtuustossa asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain 28 §:n 2–3 momentissa tarkoitettua läheistään.
- Kuntayhtymän yhtymävaltuutettuihin sovelletaan kunnanvaltuutettuja koskevaa esteellisyyssäännöstä. Myös yhtymäkokousedustajan esteellisyydestä on kuntalain 60.4 §:n mukaisesti voimassa, mitä valtuutetun esteellisyydestä säädetään.
- ”Henkilökohtaisesti”-kriteeriä on tulkittu oikeuskäytännössä suhteellisen suppeasti siten, että yleensä esteellisyyden syntyminen asiassa edellyttää sitä, että asialla on tai voi olla välittömiä ja henkilökohtaisesti juuri valtuutettuun tai hänen läheiseensä tai ainakin rajattuun henkilöryhmään, johon he kuuluvat, kohdistuvia vaikutuksia.
- Aina esteellisyyttä ei ole tällöinkään katsottu syntyvän. Oikeuskäytäntö ei ole esteellisyyden osalta kovin systemaattista. Jokaista esille nousevaa tilannetta on syytä punnita erikseen, jotta yksittäistapaukselliset olosuhteet tulevat otettua huomioon. Epäselvässä tilanteessa on suositeltavaa, että henkilö itse jäävää itsensä.
- Kunnan henkilöstöön kuuluva tai hänen perhepiiriinsä kuuluva läheinen voi olla esteellinen, kun asiassa on kysymys tietyille henkilöstöryhmälle myönnettävästä palkka- tai muusta edusta tai tiettyyn ryhmään kohdistuvista säästötoimista, kun hän itse kuuluu tuohon ryhmään. Jos päätös, esimerkiksi paikallinen säästösopimus, koskee koko kunnan henkilöstöä, esteellisyyttä ei ole katsottu syntyvän.